

Dindarların Kürt sorunu ile sınava sürüyor

Bir mağdurun diğer mağduru kolaylıkla anlaması gerekirdi. Hele ki dindarların bunu öncelikle yapması gerekirdi. Ama maalesef olmadı.

CEMAL UŞŞAK*

Geçen pazartesi günü (10 Ekim 2011) Radikal'den Ezgi Başaran'la yaptığımız söyleşi, umduğumdan çok fazla değerlendirmeye ve tepkiye vesile oldu. Esasen, benzer görüşlerimi, aylar önce **Açık Toplum Vakfı**'nin desteği ile hazırlanan, Yaşar Kemal, Fikri Sağlar, Orhan Miroğlu, Necdet İpekyüz, Bejan Matur ve Leyla İpekçi'nin yazı ve değerlendirmelerinin yer aldığı **'Anadolu Vicdanı'** kitabına yazdığım yazıda da ifade etmiştim. O yazıya gelen tepkilerin hemen tamamı olumlu ve konuya duyarlı dar bir çerçeveden gelmişti. Benzer görüşleri, günlük bir gazete söyleşisi vesilesiyle tekrarlayınca, sanki yeni söylenmiş gibi, tepki ve değerlendirmeler beklenenden çok fazla oldu.

Hepsi değerli idi. Ama beni bu yazıyı yazmaya sevk eden, Hasan Cemal'in yazısı, Mümtaz'er Türköne'nin **"Hepsinin altına imzama atarım"** demesi ve Eyüp Can'ın **"Kürt sorunu, tüm olumsuzluklara rağmen bir gün çözülecekse emin olun onlar sayesinde olacak"** cümlesi oldu.

Öncelikle şunu belirtmeliyim ki, bana atfedilen, ne 'muhafazakâr kesimin ileri gelenlerinden biri'yim ne de kendimi 'entelektüel' sayarım. Bunlar benim haddimi aşan, kimi dostlarıma bana uygun gördükleri tanımlamalardır. Sadece 'akıselim sahibi' olmaya gayret ederim, o kadar.

Kadim bir sözdür: Hüküm çoğunluğa göredir ve istisnalar kaideyi bozamaz. Ve de "Lafın tamamı deliye söylenir" denmiştir.

Benim, "Biz dindarlar Kürtlerin ıstırabını hissetmedik" şeklinde sürmanşete çıkartılan sözüm, büyük ölçüde düne aitti ve Kürt olmayan dindarları kast ediyordu. Camia içinde yer alan dindar Kürtlerin konuya duyarlılığı Bediüzzaman Said Nursi'nin ifadesiyle 'cibilli taraftarlık' gereği olarak elbette vardı.

Gerek Akif Beki'nin ve gerekse Sibel Eraslan'ın dile getirdikleri örneklerin tamamına yakını, Güneydoğulu ve Kürt kimlikli yazarların

teşebbüsleridir. Mazlum-Der birikimini; Ali Bulaç'ın, Mehmet Metiner'in, Altan Tan'ın ve Yalçın Akdoğan'ın pek önemli katkılarıyla yayımlanan, maalesef ömrü pek kısa süren **Yeni Zemin** dergisi ve benzer gayretleri, birçokları kadar ben de takdir ederim. Ama bunlar, ağırlığı Kürt kimliği taşıyan 'İslamcı aydın'ların teşebbüsleri olup 'dindar camianın' tüm hizmetleri yanında gayet marjinal kalmışlardır. Ana gövde ise bu kabil çalışmalarına hep tavrılı olmuştur.

Akif Beki, **"'Biz' kimlerden müteşekkildir?"** diye soruyor. Kendisi çok iyi bilir, yine de yazalım: **Milli Görüş çizgisi; Nur camiası ve tasavvuf eksenli yapılarıdır (Açık ifadesiyle tarikatlardır)**. Kastımın tekrar altını çizeyim, Kürtlerin kimlik ve dil çerçevesindeki ıstırabını anlama ve çözüm bulma gayreti adına bu üç temel yapının kayda değer bir teşebbüsü olmamıştır. Yapılanlar da, kapalı ortamlarda sarf edilen heyecanlı

nutuklardan ve süslü retoriklerden öte geçememiştir.

Bu ülkede yaşayan, inancını ve düşüncesini ciddiye alan herkes mağduriyet yaşamıştır: Dindarlar, solcular, Kürtler, Aleviler, gayrimüslimler.

Normal şartlarda bir mağdurun diğer mağduru kolaylıkla anlaması gerekirdi. Hele ki dindarların bunu öncelikle yapması gerekirdi. Ama maalesef olmadı. Sebebi ise devletçi söylemin bu yapılarda egemen olması; kendi gündemlerine öncelik vermeleri ve derin yapıların bu grupların birbirini adeta düşman göreceği şekilde manipülasyonlarıdır. Dindarlar, "mü'min ferasetiyle" bunu aşmalıydılar; (itiraf etmek kimilerine acıtıcı gelebilir) ama maalesef aşılamamıştır.

Akif Beki'nin, bendenize ilgili olarak "Eleştirilerini, muhafazakâr demokrat siyasete, özeleştirilerini de cemaate hasrediyor. Sergilediği özgüven artışı, ikisinin de bugün ulaştığı kitlesel büyüklük ve cesaretle ilgili olsa gerek" demiş.

Vicdanının sesi

Her iki hususu da kesinlikle nazara almış değilim. Gerek bu söyleşi sırasında ve gerekse 'Anadolu Vicdanı'na yazdığım 'Dil yâresi derin olur' yazısını yazarken, devletin egemen görüşü çerçevesinde oluşan yapay engelleri bir kenara koyarak, tamamıyla vicdanının sesini dinledim. Yakın dostlarımla bilirler ki bazı meclislerde bu çerçevede görüşlerimi dile getirirken birçok defa göz yaşarımı tutamamışım. Bir tek sermayem var: Kirlenmemek için çırpındığım kalbim ve vicdanım.

Özeleştirisi konusuna gelince: Mesleğin duayenlerinden Hasan Cemal'in o güzelim ifadesiyle söyleyecek olursam: Kimse kızmasın, ben kendimi ifade ettim ve onun için bütün mağdur ve mazlum kardeşlerimden özür diledim. 'Hem özür, hem de helallik'.

Sosyal medyada yorum yapan ve kendisini 'dindar' konumuna koyan bazıları soruyor: "Biz demişsin. Sen kim oluyorsun ki bizi temsil edeceksin!" Sanki öyle birileri varmış gibi.

Hiçbir kimseyi ve grubu temsil ettiğimi söylemedim. Ancak 'temsilci' olmamam, dindarların tavır ve davranışları hakkında değerlendirmeye yapmama engel midir ki?

Bugünün dindarları, yani 'gayri Kürt' tasavvufi yapılanmalar ve cemaatler, elbette düne nispeten Kürt sorunu ile daha yakından ilgilenmekte ve sorumluluklarını yerine getirmeye çalışmaktadırlar. Bunu söylemek belki şık olmayacaktır ama "Hakk'ın hatırı" için belirtmem

gerekirse bendenizin ismi ile irtibatlandırılan **'Gülen Cemaati'**nin bölgedeki hizmetleri (eğitim kurumları, etüt merkezleri, yardım faaliyetleri, Kürtçe yayın yapan Dünya TV; Kürt sorununun tüm yönleriyle ve tüm tarafların iştirakiyle tartışıldığı Abant Platformu Toplantıları vb.) dost-düşman (!) herkesin takdirindedir.

Ne var ki Kürt sorununun özellikle dil ve kimlikle ilgili kültürel haklar kısmının çözümü için bunlar yapılması gerekenler yanında henüz çok eksiktir. Yapılması gerekenler, bölge insanının yoksulluğunu ve eğitimsizliğini gidermeye yönelik faaliyetlerden ibaret değildir. En temel insani hak olarak, başta dil özgürlüğü olmak üzere, kültürel hakların cesaretle savunulmasıdır.

Hiç kuşkusuz ki Kürt sorununun çözümü AKP iktidarının siyasi iradesine bağlıdır. AKP'nin geçmiş iktidarlara kıyaslanmayacak ölçüde siyasi risk alarak teşebbüslerde bulunduğu görmemek büyük insafsızlık olur. Ancak kültürel hakların verilmesi konusunda ağırdan aldığı da ortadadır. Beshelli ki bir siyasi parti olarak, terör sorununun çözümüne öncelik vermekte ve Kürt olmayan vatandaşların duyarlılıklarını hesaba katmaktadır. Büsbütün de haksız değildir. İşte tam bu noktada, kendini dindar sayan herkese, 'sokaktaki vatandaş'ı ikna konusunda büyük sorumluluk düşmektedir.

O ki, Kur'anı ifadeyle **"Dillerin ve renklerin çeşitliliği Allah'ın ayetlerindedir"**. (Prof. Dr. Hayrettin Karaman Hoca'nın tefsiri ile "Dillerin ve renklerin çeşitliliği Allah'ın şanına layık bir husustur".

Dindarlar, Kürt dilinin özgürlüğü önündeki tüm engelleri kaldırmada daha fazla gayret göstermeli değil mi? Kimi dindarların hâlâ, "Ama canım nereye kadar? Peki, Lazlar da, Arnavutlar da, Gürcüler de benzer hakları isterlerse!" dediklerini duyar gibiyim. O zaman soralım: "Lazca da, Gürcüce de, Arnavutça da Allah'ın ayeti değil mi? Allah'ın ayetlerini korumada bir dindar için sınır söz konusu olabilir mi? Sonuna kadar korunmalı değil mi?"

Endişeye gerek yok. "Türk devleti büyük"tür. Özgürlük alanlarını genişletmek onu küçültmez; tam tersine, daha da büyütür. Asıl, bunun gereğini yerine getirdiği zaman gerçekten büyüyecektir. Aksi takdirde sorun, paçalarından aşağı çekmeye devam edecektir.

Son söz: Kürt sorununun acilen çözümünü gerektiren, sosyal, ekonomik, siyasi veya stratejik kırk tane sebep sıralanabilir. Ama bir dindar için, dillerde pelesenk olan 'İslam kardeşliği' sloganının içini doldurmak, öncelikli görev olmalıdır.

(* Gazeteci-Yazar

